

Asia: VM119:00/2018

Selvitys keinoista ehkäistä kotitalouksien velkaantumista

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot mietinnöstä

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunnon koskien valtiovarainministeriön mietintöä kotitalouksien ylivelkaantumisen ehkäisemiseksi. Valtiovarainministeriön työryhmän mietintö pyrkii etsimään keinoja torjua ylivelkaantumista. 4Finance jakaa hallitusohjelman ja ministeriön huolen ylivelkaantumisen suhteen ja peräänkuuluttaa kokonaisvaltaista lähestymistä ongelman korjaamiseksi.

4Finance on vuonna 2008 perustettu yksi Euroopan suurimmista digitaalisesti kulutusluottoja tarjoavista yrityksistä, joka toimii tällä hetkellä 16 eri maassa. Kansainvälisen ja pitkään jatkuneen toiminnan ansiosta, 4Financella on kattava alan kokemus ja tietämys niin kansainvälisiltä kuin kansallisilta markkinoilta.

Edellinen hallitus ja eduskunta hyväksyivät uuden vakuudettomia kulutusluottoja koskevan korkokaton asettamisesta, joka astui voimaan 1.9.2019. Uutta korkokattoa ei kuitenkaan sovelleta ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin. Uuden lain vaikutukset lainamarkkinoihin ja kuluttajien käyttäytymiseen ovat vielä tuntemattomat. Uuden lain puitteissa haettujen ja myönnettyjen lainojen sekä niiden suhde mahdolliseen ylivelkaantumiseen tai maksuvaikeuksiin on siis pimennossa.

Tällä hetkellä Oikeusministeriö selvittää myös muita velkaantumista ehkäiseviä toimia, kuten positiivisen luottorekisterin luomista sekä vakuudettomien kulutusluottojen markkinointirajoitteita.

4Finance haluaa korostaa, että ylivelkaantumisen taustalla vaikuttaa suuri joukko asioita; ei pelkästään luoton määrä tai hinta. Lainanmyöntäjän kannalta keskeinen ongelma on tiedon määrä. Nykyinen järjestelmä, jossa lainanmyöntäjä ei tiedä lainanhakijan kokonaisvelan tilannetta, joutuu

lainanmyöntäjä ottamaan suurempaa luottoriskiä kuin perinteinen pankki, jolla on laaja tietopohja asiakkaansa maksuliikenteestä ja tuloista.

4Finance korostaa positiivisen luottorekisterin merkitystä ja koko ylivelkaantumiskeskustelun alistamista positiivisen luottorekisterin valmistumisen ehdoille. Pelkkä korkokatto saattaa johtaa jopa pahempiin ylivelkaantumisongelmiin, kuten Latviassa on tapahtunut. Tiukka korkokatto on ajanut toimijat, mukaan lukien perinteiset pankit, nostamaan myöntämiensä lainojen minimisummaa. Tämä suurentaa velkaa ja todennäköisesti johtaa lainojen maturiteettien pidentymiseen. Pitkä maturiteetti aiheuttaa, että lainanottaja maksaa pelkästään lainankorkoa lyhentämättä varsinaista lainaa. Olisikin siis tarkoituksenmukaista säädellä enemminkin vakuudettomia pitkiä lainoja ja luoda selkeät pelisäännöt pienille lainoille.

Vajavainen taloustieto ja -taidot ovat keskeinen selittävä tekijä ylivelkaantumisessa. Haluammekin korostaa, että koulutuspolitiikassa otettaisiin huomioon taloustaitojen merkittävä parannus- ja panostustarve. Moni ylivelkaantunut on tilastojen valossa nuori aikuinen, joiden tulotaso on vaikeasti ennustettavissa ja mahdollisesti muuttuva. Tarjoamalla nuorille parempaa osaamista ehkäisemme ylivelkaantuneisuutta. Taloustaitojen parannus tarjoaa kotitalouksille osaamisen ja välineet oman taloutensa hallintaan.

Myös pitkän maturiteetin lainat ovat omiaan lisäämään ylivelkaantuneisuutta, kun takaisinmaksettava summa vuosien mittaa kasvaa kotitaloudelle liian suureksi. Ongelmaa ruokkivat paljon esillä olleet yhdistelylainat, jotka kasvattavat entisestään lainan maturiteettia. Yhdistelylainojen markkinointi on lisääntynyt viime aikoina, ja markkinoinnissa on varsinkin painotettu lainan hinnan alentuvan yhdistelyn myötä, vaikkei näin kuitenkaan aina ole.

Uskomme, että pelkkä vertikaalinen suhtautuminen lainsäädäntöön ei ole riittävä, vaan ehkäistäkseen velkaantumista ministeriön tulisi myös suhtautua lainsäädäntöön horisontaalisesti, ottaen huomioon kaikki lainan elinkaaren varrella oleva asiat. Kun sekä lainantarjoajien että kotitalouksien lähtökohdat otetaan huomioon sääntelyssä, voidaan ylivelkaantumista ehkäistä asettamatta kumpaakaan osapuolta heikkoon asemaan.

Huomiot keskeisistä ehdotuksista

4Financen ehdottamat konkreettiset toimet:

1. Luodaan positiivinen luottorekisteri
2. Alistetaan kokonaisvaltainen lainsäädännön uudistus positiivisen luottorekisterin valmistumiselle ja vältetään uudistusten mahdolliset päällekkäisyydet
3. Kokonaisvelkakaton tilalle olisi tehokkaampaa asettaa kattoja vakuudettomien lainojen maturiteetteihin. Yli 3,5 tai jopa 15 vuotta kestävien lainojen kokonaiskustannukset kasvavat

valtavan suuriksi, ja mahdollinen tulotasoon sidottu velkakatto aiheuttaisi pahimmillaan kotitalouksien kyvyttömyyden taloudelliseen liikkumavaraan.

4. Panostetaan kansalaisten taloustaitojen lisäämiseen, tarjoten kotitalouksille osaamisen ja välineet oman taloutensa hallintaan.

5. Rajoittamalla ja reguloimalla pelkästään lainanantoa ei poisteta lainan tarvetta. Lainsäätäjän tulee huomioida myös muut syyt, jotka johtavat lainanhakuun ja mahdolliseen velkaantumiseen.

1. Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

2. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

-

3. Laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä

-

5. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 5 luvun 1 §:n ja 7 luvun 1 §:n muuttamisesta

-

6. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta

-

Oikeusministeriön asetus kuluttajan luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettävistä oletuksista

-

Lemola Miia

Ahola Kim
4finance Oy